

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν μετ' εὐλόγου καὶ δικαιολογημένης ὑπερφηφανείας συνεορτάζει σήμερον μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ Ἔθνους τὴν ἐπέτειον τῆς 28^{ης} Ὀκτωβρίου, διότι ἀποτελεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ σταθμὸν σημαντικώτατον, ἰσάξιον τῆς 25^{ης} Μαρτίου. Πράγματι ὀλίγα γεγονότα ἐν τῇ μακρᾷ καὶ ταραχώδει σταδιοδρομίᾳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔχουν τὴν σπουδαιότητα διὰ τὰς τύχας καὶ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἔχουν ἢ 25^ῃ Μαρτίου τοῦ 1821 καὶ ἢ 28^ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ 1940. Τὴν 25^{ῃν} Μαρτίου τοῦ 1821 σύσσωμον τὸ Ἔθνος μετὰ σκληρὰν δουλείαν τεσσάρων αἰώνων, ἐξηγέρθη πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀπολεσθείσης πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας του κατὰ τὴν 28^{ῃν} Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 σύσσωμον τὸ Ἔθνος ἔλαβε τὰ ὄπλα πρὸς περιφρούρησιν τῆς ἐπιβουλευθείσης πολιτικῆς ἐλευθερίας του.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις πρὸς κατάπληξιν τοῦ πολιτισμένου κόσμου τὸ Ἔθνος διεξήγαγεν ἀγῶνα ἄνισον καὶ τραχὺν, ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὰς ἰδίας του δυνάμεις, διότι καὶ αἱ τρεῖς Δυνάμεις, αἱ κληθεῖσαι κατόπιν προστάτιδες, ἐπεσφράγισαν μᾶλλον διὰ τοῦ αἵματος τῶν τέκνων των καὶ ἐχαιρέτισαν διὰ τῶν τηλεβόλων των εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ναυαρίνου τὴν ὑπὸ τοῦ Ἔθνους διὰ ποταμοῦ αἵματος ἀποκτηθεῖσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἢ δὲ ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας αὐτοπροαιρέτως παρασχεθεῖσα στρατιωτικὴ ἐνίσχυσις εἰς τὸ στενὸν τῆς Μπανίτσης καὶ τὰς Θερμοπύλας κατὰ τὴν κρισιμωτάτην φάσιν τοῦ ἀγῶνος μας ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ Ἄξονος, ἔνεκα τῶν γενικωτέρων ἀναγκῶν τοῦ πολέμου, ὑπῆρξεν ἢ ἐπισημοποιήσις τῆς συμμαχικῆς ἀλληλεγγύης μᾶλλον παρά κατ' οὐσίαν συνδρομή. Ἐκτὸς ὅμως τῶν κοινῶν τούτων σημείων ὑπάρχουν καὶ οὐσιώδεις διαφοραὶ προδίδουσαι τὸν ἰδιόμορφον χαρακτῆρα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἀξίαν εἰς ἑκάτερον ἐκ τῶν γεγονότων τούτων: Κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς Τουρκίας ἠγωνίσθη τὸ Ἔθνος ἐναντίον αὐτοκρατορίας ἀλλογενοῦς καὶ ἀλλοδόξου, ρεπούσης πρὸς τὸν ἀσιατι-

κόν μᾶλλον παρά πρὸς εὐρωπαϊκόν πολιτισμόν, ἢ ὅποια εἶχε προαγάγει εἰς φῶς ἔκδηλα τὰ συμπτώματα τῆς παρακμῆς καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τῶν ὑποτελῶν τῆς πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Κατὰ τὸν ἀγῶνά του ἐναντίον τῆς Τουρκίας σημαίαν καὶ ἔμβλημά του εἶχε τὸ "Ἔθνος τὴν ἀρχὴν τῶν ἐθνοτήτων, τὴν ὁποίαν ἐνστίκτως εἶχεν ὑποτυπώσει καὶ πιστοποιήσει διὰ πολλῶν ἐπαναστάσεων, καταπνιγισῶν εἰς τὸ αἶμά του, πρὶν ἢ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπισημοποιήσῃ καὶ ἀναγάγῃ αὐτὴν εἰς δόγμα ἐν τῷ δημοσίῳ δικαίῳ τῶν λαῶν. Ἀντιθέτως κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν Δυνάμεων τοῦ ἄξονος τὸ "Ἔθνος ἠγωνίσθη ἐναντίον δύο μεγάλων αὐτοκρατοριῶν, μετὰ τῶν ὁποίων μᾶς συνέδεον δεσμοὶ ἄρρηκτοι, ἢ κοινὴ πίστις τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ κοινὸς ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς, μετὰ τῆς μιᾶς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἓνα εἶδος ἐπαναστατικῆς ἀλληλεγγύης, διότι καὶ τὰ δύο ἔθνη, τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ ἰταλικόν, ἀλληλοβοηθούμενα διεξήγαγον τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς πολέμους τῶν ἐναντίον τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν 19^{ον} καὶ τὸν 20^{ον} αἰῶνα. Ἐπρόκειτο περὶ αὐτοκρατοριῶν κραταιῶν καὶ πολυανθρώπων ἐξωπλισμένων κατὰ τοὺς κανόνας τῆς νεωτέρας στρατιωτικῆς τεχνικῆς καὶ ἐφωδιασμένων μὲ στρατιώτας ἔχοντας τὸν φανατισμὸν τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ μαρτύρων, τὸν ὁποῖον τεχνηέντως ἐνέβαλον καὶ ἐξῆψαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κρατῶν τούτων, ἵνα ἀποστρέφοντες τὴν προσοχὴν τῶν ὑπηκόων τῶν ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, στρέψουν αὐτὴν εἰς τὴν μεγαουργίαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Διεξήγαγε δὲ τὸ "Ἔθνος τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ ἀρχῶν ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας ἐπρέσβευον αἱ Δυνάμεις τοῦ ἄξονος: Τὸ Ἑλληνικὸν "Ἔθνος κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα σημαιοφόρον καὶ ὑπέρμαχον ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι κατωχυρωμέναι ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐποχῆς τοῦ διαφωτισμοῦ καὶ καθηγιασμέναι ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἐργατῶν τῶν ἐπαναστάσεων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς Γαλλίας προσέλαβον τὴν συγκεκριμένην ὑπόστασιν τῶν διὰ τῆς δημιουργίας κρατῶν ἐθνικῶν καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν αὐτοῖς φιλελευθέρων πολιτευμάτων. Τούναντίον αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις ἠγωνίζοντο ὑπὲρ ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι, ἐστερημέναι παντὸς φιλοσοφικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐρείσματος, ἀπέρρυσαν ἐκ τῆς ὤμης βίας καὶ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν εἶχον τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ὁρμῆς ἢ, ὡς ἐπὶ τὸ εὐφημότερον μετεβαπίσθη ὑπ' αὐτῶν, τῆς ἐξασφαλίσεως χώρου ζωτικοῦ ὄχι, ὅπως ἐν τῷ παρελθόντι, εἰς βᾶρος τῶν ἀπολιτίστων ἢ ἡμιαπολιτίστων λαῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ἀλλ' ἐναντίον κρατῶν ἐθνικῶν, μετεχόντων τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας καὶ ἐκτραφέντων ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ πρὸς τὸ ἀπώτερον τέλος τῆς δια-

τηρήσεως τῆς δικτατωρικῆς διακυβερνήσεως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

Ἐπὶ τοιούτων ἀρχῶν διαπνεομένη ἡ Ἑλλάς, ὅταν ἐκλήθη νὰ ἀμυνθῆ κατὰ τῶν ἀρπακτικῶν ὀρέξεων ἰσχυρῶν γειτόνων οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐταλαντεύθη εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς, ἀλλ' ἠκολούθησε τὸν ὑπὸ τοῦ καθήκοντος ἐπιβαλλόμενον δρόμον γράψασα νέας σελίδας ἀφθίτου δόξης καὶ στήσασα νέα ἀθάνατα τρόπαια εἰς τὰς φάραγγας τῆς Πίνδου καὶ τὰ ἄλλα θεάτρα τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ἅτινα ὑπῆρξαν ἄφωνοι μάρτυρες τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν. Ἐν τέλει ὅμως ὑπέκυψε ὁ μικρὸς ἀλλ' ἡρωϊκὸς ἑλληνικὸς στρατός. Ἄλλ' ὑπάρχουν ἤττιαι ἔνδοξοι ὡς αἱ κάλλιστοι τῶν νικῶν. Ὁ πρόσφατος πόλεμος ἐναντίον δύο μεγάλων καὶ κραταιῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα αὐτὸν πρωτοφανῆς εἰς σκληρότητα δουλεία τῶν τεσσάρων ἐτῶν παρέσχε προνομιακῶς εἰς τὴν γενεάν μας τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὰ μέσα, ἵνα μετατεθῆ εἰς τὰς περιστάσεις καὶ ἐκτιμῆσι προσηκόντως τὴν ἀξίαν τῶν μόχθων καὶ τῶν θυσιῶν τῶν πατέρων μας τοῦ 1821, οἱ ὅποιοι ἀγωνισθέντες ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν ἐναντίον μεγάλης αὐτοκρατορίας ἐθεμελίωσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους μας. Εἶναι πράγματι καταφανῆς ἡ ἀναλογία τῶν περιόδων τῆς ἱστορίας μας τῶν ἐτῶν 1821-1829 καὶ 1940-1944 μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐπρόκειτο κατὰ τὸ 1821 περὶ ἀποκτήσεως ἀπολεσθείσης ἐλευθερίας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1940 περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς κεκτημένης ἐλευθερίας. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις οὐχὶ ἡ ὑπεροχὴ εἰς ἀριθμὸν καὶ πολεμικὰ μέσα, ἀλλὰ τὸ ἀκατάβλητον ψυχικὸν σθένος καὶ ἡ πίστις ἐπὶ τὴν ἱστορικὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔσωσαν τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ καταποντισμοῦ εἰς τὸ πέλαγος τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἀφανείας, ἡ δὲ μετακίνησις τοῦ πληθυσμοῦ ἕνεκα τῶν διώξεων, αἱ στερήσεις, ἡ πείνα, οἱ ὄμηροι, τὸ αἷμα τῶν ἀδίκως σφαγιασθέντων τὰ καπνίζοντα ἐρείπια τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς δουλείας παρέσχον πιστὴν εἰκόνα τῶν δεινῶν καὶ τῶν θυσιῶν τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821. Μὲ τὴν αὐτὴν ἀνδρείαν ἠγωνίσθη τελευταίως τὸν κάλλιστον ἀγῶνα ὁ Ἑλληνικὸς στρατός ὑπερμαχῶν διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας μας. Ὑπῆρξε πάντοτε ἡ Ἑλλάς ἡ ἀπτόητος, ἡ ἐτοιμὴ πρὸς πᾶσαν θυσίαν χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς, ἡ περιβαλλομένη ἐσθῆτα φωτὸς καὶ ἀκτινοβολοῦσα πολιτισμόν, ἡ ἔχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν φλόγα τῆς ἐλευθερίας καὶ εἰς τὴν χεῖρα τὴν ρομφαίαν τῆς πίστεως.

Κατὰ τὴν μακρὰν δουλείαν τοῦ Γένους μας ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν οὐδέποτε ἀπέλιπεν αὐτὸ ἡ ἀκλόνητος θρησκευτικὴ πίστις, τὸ δὲ κήρυγμα τῆς Ἐπαναστάσεως καθηγιασθῆ ὑπὸ τῆς θρησκείας διὰ τῆς σεπτῆς μορφῆς τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς θερμῆς πίστεως ἐμπνεόμενοι οἱ ἥρωες τοῦ Ἑλληνο-ιταλικοῦ πολέμου ἔβλεπον τὴν ὑπέρ-

μαχον στρατηγὸν ὀδηγοῦσαν αὐτοὺς εἰς τὰς νίκας. Τὸ ἱστορικὸν «"Οχι» τῶν ἡγετῶν τοῦ Ἔθνους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξέφραζε τὴν ἀπόφασιν ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Ἐγνώριζον οὗτοι ὅτι ἐμάχοντο ἀγῶνα ἱερὸν ὅτι ἡ ὀλιγοπιστία, οἱ δισταγμοί, αἱ ἀμφιταλαντεύσεις ὀδηγοῦν πρὸς καταποντισμόν, τὸναντίον δὲ ὅτι ἡ δύναμις τῆς πίστεως εἶναι μεγίστη· θαυμάσια τὰ ἀποτελέσματά της καὶ ἄπειρον τὸ ἐξ αὐτῆς κέρδος. Δὲν ἐπτοήθησαν ἀπὸ τὰς στρατιάς τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐνίκησαν αὐτοὺς ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ρήματα τοῦ θείου Διδασκάλου εἰπόντος. «Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ἡμῖν». Κύριος συνέτριψε τὰ ὑψηλά καὶ τὰ ταπεινά ὕψωσε. Τί ἴσχυσαν οἱ δυνατώτεροι στόλοι τῶν θαλασσῶν; Αὐτὸς ἤγειρε κλύδωνα καὶ τὰ πλοῖα διεσκορπίσθησαν καὶ συνέβη ὅτι οὐδεὶς εἶχεν ὑπολογίσει. Τί ἴσχυσαν οἱ φοβερῶτατοι στρατοί; Αὐτὸς ἐφύσησεν ἐπ' αὐτῶν πνεῦμα θανάτου. Τὰ πτώματα καὶ τὰ ὄπλα τῶν πολεμιστῶν ἐσκέπασαν τὴν γῆν καὶ ὅ,τι ἔμελλον νὰ διαπράξωσιν οἱ φοβεροὶ ἔμεινεν ἄπρακτον. Ὁ ἀδύνατος ἐγένετο δυνατὸς καὶ ὁ ἰσχυρὸς ἀσθενῆς ἀπεδείχθη. Ἴνα πληρωθῇ τὸ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν εἰπόντος, «τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ».

Καὶ εἶδε μὲν ἡ ἱστορία τυράννου ἐξορίζοντας τὴν ἀλήθειαν καὶ μετ' ἀναιδοῦς ὑπερηφανείας ὑβρίζοντας πάντα τὰ ἀνθρώπινα δίκαια. Ἄλλὰ κατὰ τῶν δυνατῶν αὐτῶν καὶ τῶν προπετῶν τῶν σχεδίων ἀντέστη ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἠθικὴ δύναμις. Οἱ θρόνοι τῶν φίλων τοῦ σκότους συγκατέπεσον μετ' αὐτῶν. Οἱ κεραυνοὶ αὐτῶν, αἱ πυραὶ, αἱ λαιμητόμοι, αἱ εἴρκται καὶ αἱ κατάραι τῶν ἔμειναν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτῶν προσδοκωμένου ἀποτελέσματος. Ἡ κόνις τῶν ἀθλίων τούτων ὑπὸ τῶν ἀνέμων διεσκορπίσθη, μόνον δὲ τὸ ὄνομά των εἰσέτι διατηρεῖται, ἵνα δι' αὐτοῦ διασημαίνωσι τὸ αἴσχος καὶ τὴν ὠμὴν βίαν. Οὐδεὶς εἶναι ἰσχυρὸς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς κυβερνᾷ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ἐπὶ τέλους θέλει διαμεῖνει καὶ ἐπικρατήσῃ, ὅ,τι εἶναι καλόν, δίκαιον, ἀληθές. Μανθάνομεν ἐκ τῆς τύχης τῶν λαῶν ὅτι διὰ μὲν τῆς ἀρετῆς καὶ διὰ τῆς ἀφοσιώσεως ἐκάστου ὑπὲρ ὄλων καὶ ὄλων ὑπὲρ ἐκάστου, μικρὰ καὶ ἀσθενῆ κράτη καθίστανται μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ, διὰ δὲ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῶν κατοίκων τὰ ἰσχυρότερα βασίλεια κλονίζονται. Καὶ ὅταν μαῦρα νέφη φαίνωνται συναγειρόμενα καθ' ἡμῶν πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ πρὸς τὴν ἀρετὴν θάρρος ἐνοῦντες τὰς προσπαθείας ἡμῶν, πρὸς εὐγενῆ φρονήματα καὶ ἔργα καὶ μετὰ πίστεως νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι λαμπρὸς θὰ καταυγάσῃ τὴν Ἑλλάδα ὁ ἥλιος τῆς γαλήνης καὶ εὐτυχίας καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς

γῆς, τῆς ποτισθείσης μὲ τόσα δάκρυα καὶ τόσον αἷμα, θὰ ἀναθάλλουν νέα ἄνθη προόδου καὶ πολιτισμοῦ.

Ὁφείλομεν νὰ ἐλπίζωμεν ἐπὶ τὸν Κύριον, ὅστις κατὰ τὸν προφήτην Ἑσαΐαν, «ταπεινώσας κατήγαγε τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ὑψηλοῖς· πόλεις ὄχυράς καταβαλεῖ καὶ κατάξει αὐτὰς ἕως ἐδάφους. Καὶ πατήσουσιν αὐτὰς πόδες πραέων καὶ ταπεινῶν». (Ἑσαΐας, ΚΣΤ', 4-6).